

Slovenski dom

Štev. 120

Z ilustrirano prilogo „Teden v slikah“

Leto II.

Ko so nemške ladje v odgovor na napad rdečih letal razrušile pristanišče Almerijo, izjavlja Nemčija:

„Nemški časti je zadoščeno!“

London, 1. junija. o. O zadnjih dogodkih v Španiji je nemška vlada včeraj poslala londonskemu odboru za nevmešavanje spomenico, v kateri sporoča tole:

1. Nemčija ne bo sodelovala v odboru za nevmešavanje in pri izvajanju nadzorstva v španski državljanski vojni vse dotlej, dokler ne dobi stvarnega jamstva za varnost svojih vojnih ladij v španskih vodah.

2. Zaradi boljševidnega napada na križarko »Deutschland« je nemška vlada naročila vsem svojim ladjam v španskih vodah, naj takoj začno streljati na vsako špansko letalo, ki bi se jim približalo.

3. Nemška maševalna akcija zaradi rdečega napada na nemško ladjo je končana s porušenjem pristaniških naprav v Almeriji in s uničenjem rdečih baterij.

Za nadaljnje sodelovanje v odboru za nevmešavanje in pri izvajanju nadzorstva nad španskimi mejami zahteva Nemčija zagotovila, da bodo vsa brodovja, ki nadzorstvo izvršujejo, složno sodelovala, če bi letala ali vojne ladje te ali one vojskujoče se strani v Španiji napadla kako nadzorstveno ladjo, naj pripada h katerikoli državi.

Poročajo, da bo podobno ravnala tudi Italija, ki je zaradi bomb, katere so na njene nadzorstvene ladje metala rdeča letala, tudi naročila vsem svojim vojnim ladjam, naj takoj streljajo na vsako špansko letalo, ki bi se jim približalo. Ta svoj sklep je Italija tudi sporočila.

Odbor za nevmešavanje pa je na sinočnji seji, ki se je končala ob 19 in kateri nemški zastopnik ni prisostvoval, izdala naslednje poročilo:

1. Odbor za nevmešavanje bo vsem vladam, ki so zastopane v odboru, sporočil nemški in italijanski sklep o izstopu iz odbora za nevmešavanje. Odbor prosi vse prizadete vlade, naj mu sporoče svoje mišljenje glede položaja.

2. Angleško in francosko nadzorstvo nad tistimi španskimi obalnimi predeli, ki pripadajo nacionalistom, se bo nadaljevalo.

Nemške bojne ladje so porušile Almerijo

Berlin, 1. junija. Nemška vlada je snoči izdala tole uradno poročilo:

Davi so nemške pomorske sile v odgovor na zločinski napad rdečih bombnikov na zasidrano križarko »Deutschland« bombardirale utrjeno luko Almerijo. Te represalne akcije je bilo konec tedaj, ko so bile pristaniške naprave porušene in ko so rdeče baterije morale umolkati. V španske vode odplujejo takoj tudi druge nemške vojne ladje, da okrepe nemške pomorske sile.

Valencija, 1. junija. (Havas.) Poveljnik mesta v Almeriji je poslal ministrstvu za državno obrambo ob 8.30 poročilo, ki pravi:

Davi ob 5.30 so mi sporočili, da se približuje Almeriji iz smeri Cartagene neka nemška oklopna križarka in štirje nemški rušilci. Okoli 5.40 so te nemške ladje opazili 20 km pred Almerijo, kako se z naglico približujejo. 12 km pred mestom so brez slehernega opomina in brez kakršnegakoli signala začele streljati. Ze takoj od

začetka niso nemške ladje merile na kakšne določene točke, temveč so s svojim ognjem obstreljevale vse dele mesta brez razlike. Tako so izstrelile svojih 200 izstrelkov. Naše obrežne baterije so odgovorile na to streljanje in izstrelile okoli 60 izstrelkov. Vse kaže, da smo neki nemški rušilci zadeli. Okoli 6.50 je nemška eskadra prekinila obstreljevanje in se skrila za oblake umetno ustvarjene megle. Pripomniti moramo, da so opazovali obrežnih baterij takoj spoznali nem-

Anglija in Francija za mirno rešitev spora

London, 1. junija. o. Bombardiranje nemške križarke »Deutschland« po rdečih letalih, je v Londonu izzvalo veliko presenečenje in skrb, saj je to dejanje, za katerim tiči izvijajoča roka Sovjetske Rusije, ki bi rada za vsako ceno preprečila sporazum med evropskimi velesilami glede

Ško zastavo na ladjah. Nemške ladje so se približale Almeriji okoli rtiča Gata in so se skrivale za Rochetskimi vrhovi, da jih ne bi prežgodaj opazili.

Valencija, 1. junija. AA. (Fabra.) Vladno obrambno poveljstvo sporoča, da je neka podmornica neznan narodnosti spustila blizu Barcelone dva torpeda na špansko trgovsko ladjo »Sorosot«. Torpediranje ni imelo uspeha. Nato je podmornica spustila še nekaj torpedov in potopila trgovsko ladjo »Ciudad de Barcelona«. Dve vodni letali, ki sta bili prihiteli na pomoč, sta vrgli več bomb. Ni še znano, kakšen je bil uspeh teh bomb, ker se podmornica ni več prikazala na površju. Na »Ciudad de Barcelona« je utonilo 50 ljudi.

Pogreb žrtev s križarke „Deutschland“

Gibraltar, 1. junija. o. Včeraj so tu pokopali 23 žrtev s križarke »Deutschland«. Pogreba žrtev se je udeležila vsa posadka s križarke, gibraltarski guverner sir Berington, admiral Evans in Wells. Vse angleške bojne ladje, ki so zasidrane v luki, so poslane k pogrebu svoja odposlanstva in izobesile žalne zastave. Pogreba se je udeležila tudi posadka s turške križarke »Kocatepec«, ki je v gibraltarski luki, dalje moštvo neke holandske podmornice in ameriškega rušilca »Thousand«. Po cesti od pristanišča do pokopališča je imela častno stražo posadka druge angleške pomorske eskadre. Vse zastave v pristanišču so bile izobežene na pol droga. Angleška admiralska ladja »Aethusa« je žrtvam izkazala zadnjo čast s streli.

Križarka »Deutschland« je po pogrebu odplula v nedoločeno smer. Domnevajo, da se je vrnila v Nemčijo, po nekem Havasovem poročilu pa so jo videli, da pluje v smeri proti Almeriji.

Španije, tako da bi lahko nenadno povzročila evropsko vojno. Prav tak odziv je imel nemški odgovor na rdeče bombardiranje. Porušenje Almerie pomeni, da se je Nemčija neposredno vmešala v špansko državljansko vojno in začela vojno z valencijsko vlado.

Vendar se zdi, da se bo napetost, ki je v zadnjih 24 urah v Evropi nastala, kljub temu nemškemu dejanju polegla, ker niti Francija, ki valencijsko vlado odkrito podpira, niti Anglija, ne kaže volje, da bi z oboroženo silo nastopili proti Nemčiji. V Londonu so sprejeli z zadoščanjem na znanje nemško poročilo, da Nemčija po uničenju Almerie ne namerava več sama iskati zadoščanja s podobnimi dejanji. Tudi se je angleška vlada po izjavi zunanjega ministra Edena prepričala, da ni nemška križarka »Deutschland« streljala na španski letali, marveč sta jo letali napadli docela nepričakovano. Današnji londonski listi pravijo, da ni bilo upravičeno ne bombardiranje nemške križarke, še manj pa nemško obstreljevanje Almerie. Nemški časti je zdaj zadoščeno, vendar bo ta nemški korak imel gotovo težke posledice. Nobena dvoma pa ni, da je vse delo odbora za nevmešavanje uničeno in da ga bo težko spet vzpostaviti. Listi pa vendar izražajo upanje, da bo španska državljanska vojna ostala omejena z obema morjema in s Pirenejskim gorovjem. Prepričani so, da bo angleška vlada napela vse sile za to.

Pariz, 1. junija. AA. (Havas.) Poročila o obstreljevanju Almerie so danes popoldne v poslanski zbornici obširno komentirali. V bourbonski palači prevladuje mnenje, da se je treba varovati vsake brezobzirne polemike glede na popolnoma različna poročila o vzroku spopada. Pokazati je treba vsjo potrebno obzirnost, da bi mogli incident čimprej mirno rešiti.

Seje v Parizu in Londonu

Pariz, 1. junija. AA. Havas: Snoči sta vladi v Londonu in Parizu obravnavali, kakšne varščne bi naj Francija in Anglija dali Nemčiji in Italiji, da bi ti dve velesili še sodelovali pri kontroli in v odboru za nevmešavanje. Lahko se namreč zgodi, da bi take varščne imele težke posledice. Sedaj mislijo na to, da bi se določile na morju posebne določene zone, kjer bi morale biti vse ladje nedotakljive, ali pa bi se določile luke ali predeli v lukah, kjer bi tuje ladje tudi bile nedotakljive.

Vse štiri velesile bi lahko tudi zahtevale pri obeh vladah v Španiji, da naj sami določita zone, kjer bodo tuje ladje zavarovane. Vendar pa bi vse to bilo uspešno le tedaj, če bi se vse države obvezale, da se bodo držale dogovorjenih sklepov. Posebno se podčrtava, da je bila »Deutschland« napadena v španskih teritorialnih vodah in to tam, kjer ni imela nič iskati in se tudi ni smela tam oskrbovati. Nemčija tudi pobija vse dokaze, dočim vlada v Valenciji vztraja pri trditvah, da je nemška križarka začela streljati. Vendar v Parizu še nimajo potrjena podatkov, ki jih navaja vlada v Valenciji.

Položaj je varen: Maršal Blomberg gre jutri v Rim

Berlin, 1. junija. o. Nemški vojni minister maršal Blomberg bo odpotoval jutri v Rim, kakor je bilo določeno po prvotnem načrtu. Iz tega sklepa, da v Berlinu ne smatrajo, da bi bil položaj zaradi zadnjih dogodkov v Španiji kaj preveč resen. Ni pa dvomiti, da se bosta Italija in Nemčija ob tem obisku sporazumeli glede nadaljnega ravnanja v španski državljanski vojni. Glede tega ravnanja domnevajo, da bosta Nemčija in Italija

Položnice

za obnovitev naročnine od 1. junija dalje in poravnave morebitnih zaostankov prilagamo v današnji izdaji »Slovenskega doma« za vse poštne naročnike. S to položnico se lahko plača obenem tudi naročnina za prilogo »Teden v slikah«. Treba pa je to v vrhu srednjega dela položnice točno označiti. Račun poštne hranilnice 10.505.

Vesti 1. junija

Do velikega spopada med policijo in stakujčimi delavci je prišlo v nedeljo v Chicagu. Pri spopadu je bilo 18 ljudi težko ranjenih.

Japonska vlada je odstopila, ker se je njen predsednik general Hajaši prepričal, da ne more več vladati ob odporu vseh političnih strank. Obe največji japonski stranki Minseitō in Seikujō zahtevata novo vlado, v kateri ne bodo vojaški krogi imeli nobenega vpliva.

Svedski zunanji minister Sandler je na poti iz Zene obiskal Berlin in imel daljši razgovor z nemškim zunanjim ministrom Neurathom. Razgovor se je nanašal na obisk angleškega zunanjega tajnika Plymoutha v skandinavskih državah.

Novo holandsko vlado bo sestavljal dosedanji predsednik Colijn, kateremu je kraljica Viljemina že poverila to nalogo.

Sina italijanskega prestolonaslednika so včeraj slovesno krstili v rimskem kraljevem gradu Kvirinalu.

66 trockistov so v zadnjih štirinajstih dneh ustrelili v Habarovskem, češ da so pripravljali vstajo proti Stalinu.

Za novega predsednika angleške konservativne stranke so včeraj v Londonu izvolili Nevilla Chamberlaina, ki bo tako naslednik Baldwinu v vodstvu stranke in v vodstvu angleške politike.

Brat japonskega cesarja, princ Čičibu, obišče v kratkem Rim, da poudari priščno prijateljstvo, ki vlada med Italijo in Japonsko.

Aristidu Briand, velikemu francoskemu politiku, bodo postavili v Parizu spomenik, za katerega bodo prispevale vse članice Zveze narodov. Pokojni Briand je bil 25krat minister in 11krat ministrski predsednik.

Predsednik poljske republike Moscicki pride na uradni obisk v Romunijo 7. junija in bo ostal tam dva dni.

Nemčija se bo vrnila v Zvezo narodov, če Anglija in Francija pristane na sporazum glede preskrbe Nemčije s surovinami. Tako si Angleži razlagajo obisk dr. Schachta v Parizu in nemško popušanje v španski državljanski vojni.

Največje holandsko kopalništvo Schinkelbad pri Amsterdamu je zgorelo včeraj zjutraj. Požar je bil tako hud, da se je morje okrog kopalništva močno segrelo.

Japonsko-italijanska pogodba bo v kratkem podpisana, ker je med italijanskimi in japonskimi zastopniki prišlo do sporazuma v vseh vprašanih, ki jih bo pogodba obsegala.

Poglavar abesinske koptske cerkve, Abuna Ciril, je pred odhodom v Italijo rekel častnikarjem, da je vse abesinsko koptsko prebivalstvo vdano Italiji, ker ve, da Italija hoče Abesiniji dobro. Zato tudi abesinska duhovščina podpira Italijo pri njenem delu.

Parisko svetovno razstavo si je v soboto ogledalo 75.000 ljudi, kar je v primeri z dejstvom, da ni odprta niti tretjina razstave, zelo veliko.

O trgovinski pogodbi med Francijo in Nemčijo je izjavil francoski trgovinski minister Bastid, da so pogajanja zanjo potekala v najpriširnejšem razpoloženju in da bo pogodba podpisana v treh tednih.

Odbor za obrambo angleškega imperija je imel prvo sejo. Razgovarjali so se o oborožitvi dominionov in o ureditvi medsebojne pomoči med članicami velike angleške federativne države.

Nemčija ne bo helija uporabljala za vojaške namene, tako je prepričan predsednik vojskega odbora v ameriškem senatu, ki je na zagotovilo dr. Eckergerja dal dovoljenje za izvoz tega dragocenega plina v Nemčijo.

Proti milijarderm bo nastopilo ameriško finančno ministrstvo, ker je preiskava ugotovila, da so z lažnimi davčnimi napovedmi leta in leta škodovali državi. Stroge ukrepe sproti sleparjem zahteva Roosevelt sam.

Veselega dogodka pričakujejo v bolgarski kr. hiši prav v kratkem. Bolgarija upa, da bo to pot dobila prestolonaslednika.

Zakon o razpustu uradniških društev, ki niso včlanjena v narodno-socialistični stranki, je v soboto izdala nemška vlada.

Opozorilna pisma pred odhodom »Hindenburga« je dobivala uprava Zeppelinovih podjetij. Pisma so jo svarila, naj pazi, da ne bi nasprotniki narodnega socializma poskusili s sabotažo na tem zrakoplovu. Tako je izvedel pri preiskavi o vzroku nesreče na »Hindenburg« prvi častnik na zrakoplovu, Sammt.

Veliko tihotapstvo orožja je zasledila švicarska policija ter prišla 20 oseb, ki so pošiljale iz Švice orožje valencijski vladi. V skladišču je našla policija 710 strojnec ter veliko streliva.

Odbor za nevmešavanje bo na današnji seji razpravljal o zaščiti trgovskih ladij, ki plujejo v španska pristanišča.

Romunski zunanji minister Antonesco je v soboto odpotoval v Pariz na pogajanja glede morebitnega francoskega posojila Romuniji.

Bivšega angleškega ministrskega predsednika Baldwinu bo kralj takoj po zaključku imperialne konference imenoval za posebnega svojega odposlanca. Baldwin bo v tem svojstvu prepotoval vse angleško cesarstvo.

General Göring pride v kratkem v Budimpešto kot začetnik nove nemške politične akcije v Podonavju.

ali odkrito začeli podpirati generala Franca, ali pa bosta s skupnim nastopom zahtevali od odbora za nevmešavanje, da jamči varnost ladjam, ki vrše nadzorstvo v španskih vodah.

Pritožba valencijske vlade pri ZN

Zeneva, 1. junija. o. Valencijski zun. minister del Vayo je poslal tajništvu Zveze narodov glede nemškega obstreljevanja Almerije spomenico, v kateri protestira proti temu nemškemu koraku. V spomenici prosi, naj tajništvo obvesti vse članice ZN o dogodkih v Ibi in Almeriji, ki pomenijo nov napad na špansko neodvisnost. Pri obstreljevanju Almerije je bilo ubitih 19 ljudi in porušeni 36 hiš. Valencijska vlada ne zahteva, naj se skladi izredno zasedanja Sveta ZN, marveč bo počakala na sklepe odbora za nevmešavanje.

Uradno besedilo spomenice je bilo objavljeno sinoči in ponavlja trditve, da je nemška ladja obstreljevala španski letali. Španska vlada je takoj dala uradno poročilo o teh dogodkih. Nemčija pa je čakala 24 ur, nato pa je dala povelje za obstrelje-

vanje Almerije.

Poročilo vlade v Valenciji se zaključuje z besedami: Uradno poročilo iz Berlina pravi, da bo Nemčija poslala še več vojnih ladij v španske vode. Španska vlada meni, da je njena dolžnost, da o tem obvesti vlade, ki so zastopane v ZN.

Zeneva, 1. junija. m. Vesti o bombardiranju Almerije po nemških vojnih ladjah so izzvale v krogih Zveze narodov veliko presenečenje. Ti krogi smatrajo položaj za zelo resen, ker je s tem stavljeno na dnevni red vprašanje načela mednarodne kontrole. Isti krogi izjavljajo tudi, da navzočnost nemške križarke »Deutschland« v pristanišču Ibiza izven nemške kontrolne cone še ne pomeni kršitev mednarodnih sporazumov, toda poudarjajo, da so to republikanci mogli smatrati za provokacijo.

Nevarno sodelovanje med Italijo in Nemčijo

Rim, 1. junija. AA. (Havas): Tu je izšlo tole uradno poročilo: Večkratni letalski napadi rdečih letal na italijanske in nemške ladje so jasno pokazali, da obstoja načrt za napade na pomor. sile obeh držav, ki morajo po sklepu odbora za nevmešavanje izvajati pomorsko nadzorstvo. Zato je fašistična vlada sklenila, da italijanske ladje ne bodo več sodelovale pri mednarodnem pomorskem nadzorstvu in da umakne svojega zastopnika iz londonskega odbora tako dolgo, dokler ne bo izdal takšne ukrepe, ki bodo mogli preprečiti nadaljnje zločinske napade. Londonskemu odboru je ta sklep sporočil naš tamošnji zastopnik. Podobno izjavo je dal obenem tudi zastopnik nemške vlade.

London, 1. junija. m. Italijanski korak iz odbora za nevmešavanje, se smatra kot nov dokaz

za tesno politično sodelovanje Rima in Berlina. Angleško časopisje primerja dogodek pri Ibi, ko je bila bombardirana nemška ladja »Deutschland«, z onim, ko so leta 1898 Španci bombardirali ameriško vojno ladjo »Main« v pristanišču Havana. Ko je dospela ta vest taktat v Washington, je bil slučajno mornariški minister odsoten in je v njegovem imenu obvestil predsednika USA zastopnik Theodor Roosevelt. Ko pa je predsednik Kipling ob koncu poročila vprašal Roosevelta, kaj misli sedaj ukreniti, je ta odgovoril: »Jaz bom še to noč vso ameriško mornarico poslal na Kubo.« — Naslednji dan je izbruhnila špansko-ameriška vojna, v kateri je Španija izgubila svoja kolonialna posestva.

Vojvoda Windsorski pride v Dalmacijo

Belgrad, 1. junija. m. Iz Dubrovnika poročajo, da je tja prispel sinoči tajnik bivšega angleškega kralja Edvarda VIII., Viktor Stevens. V Dubrovnik je prišel zaradi tega, da poskrbi za vse priprave za tamkajšnje bivanje vojvode Windsorskega in njegove žene Simpsonove. Vojvoda Windsorski bo, kolikor je sedaj znano, prispel v Dubrovnik 15. junija.

Nove Bat-ine postojanke v Južni Srbiji

Belgrad, 1. junija. m. Iz Skoplja poročajo, da je tvrdka Bata kupila velike komplekse obdelanega zemljišča v Strumiški kotlini ter na Djevdjelijskem polju. Bata bo gradila v južni Srbiji veliko tovarno za nogavice, poleg tega pa bo gojila tu tudi obširne plantaže za bombaž. Na svojem zemljišču bo zasedla tudi rastlino lufu, ki v Evropi dosega še nikjer ne raste. Domovina te rastline je Japonska, kamor bo Bata poslala enega jugoslovenskega agronoma radi specializiranja za gojitev te rastline. Poleg tega poročajo, da Bata v teh krajih dela velike priprave tudi za gojitev svilopreke.

božnikov, ki jih bo tudi plačevalo iz svojega fonda za mednarodno propagando brezbožništva,

80 letnica sv. očeta

Castel Gandolfo, 31. maja. o. Sv. oče Pij XI. praznuje danes 80letnico svojega življenja. Po posebni želji sv. očeta ne bo v njegovi poletni prestolnici nobenih večjih prireditev ali manifestacij. Sv. oče je zjutraj bral v svoji kapeli tiho sv. mašo za blagor vse katoliške Cerkve. Potem se je udeležil začetne seje papeške znanstvene akademije. Z vseh delov sveta je sv. oče prejel na tisoče vdanostnih brzojav, ki mu jih pošiljajo katoliški verniki.

Atašeji za brezbožništvo pri sovjetskih diplomatskih zastopstvih

Varšava, 1. junija. I. Poljska agencija poroča iz Rige, da namerava sovjetska vlada uvesti pri svojih diplomatskih zastopstvih in inozemstvu novo službo, tako zvanih atašejev za brezbožništvo. Kater ima pri vseh poslaništvih atašeje za tisk, katerih delo služi predvsem posredni in neposredni propagandi za boljševidem in sovjetsko državo, tako bo zdaj imela posebne diplomatske uradnike, katerih naloga bo, da se posvete boljševidaciji raznih kulturnih in podobnih društev v državi, v kateri bodo službovali. Solanje teh novih diplomatov je sovjetska vlada poverila Združenju brez-

Kaj bodo delali v ljubljanski okolici

Mostu v Zalogu letos še ne

Ljubljana, 1. junija. Te dni je ljubljanski okoliški cestni odbor prejel končno veljavno potrjen proračun, ki v celoti znaša 4.058.546 din. Od tega zneska bo banovina prispevala 1.536.720 din, ostali znesek pa bodo prinesle 10% doklade na neposredne davke. Zanimivo je, da vsa ljubljanska okolica z Ljubljano vred plačuje letno 18.037.190 Din neposrednih davkov.

Prvotni predlog okoliškega cestnega odbora je bil sicer večji ter so bile predvidene 12% doklade. Banovina pa proračuna v takem obsegu ni potrdila, zato so morali doklade znižati. Seveda so se zato morala skriti tudi javna dela v ljubljanski okolici, ki so bila prvotno predvidena v mnogo večjem obsegu.

Za izredna dela predvideva odobreni proračun v celoti 985.000 din. S tem denarjem bodo dovršili predvsem novi železobetonski most čez Bistrico v Beričevem, ki se že gradi. Za ta most je bilo v lanskem proračunu določenih 530.000 din, letos pa še 135.000 din. Za ta most je znano, da so se na njem že večkrat pripetile večje in zlasti avtomobilske nesreče. Prebivalstvo je že zdavnaj zahtevalo, naj se prejšnji leseni most podre, toda šele zdaj je bilo ljudstvu v tem oziru ustreženo.

Tudi železobetonski most v Podpeči, ki je siver že zgrajen in je bilo lani zam. določenih okrog 950.000 din, bo letos dograjen do konca in je v ta namen določenih v proračunu 150.000 din.

Znesek 100.000 din je določen za prestavitve banovinske ceste v Malih Lipljenih pri Turjaku. Tam bodo preložili klanec, ki zdaj pelje precej navpično; nova cesta bo šla okrog hriba ter bo tako klanec ublažena, cesta sama pa seveda nekoliko podaljšana.

Tudi na banovinski cesti z Viča proti Polhovemu gradu bodo prestavili znani nerodni klanec tik pred Polhovim gradcem v dolžini pol kilometra ter je v ta namen določenih 60.000 din.

Enak znesek 60.000 din je določen za preložitve klanca »Ježe« tik pred vasjo Horjul. Ta

znesek pa seveda ne bo zadostoval za vsa dela, ki bodo združena s to prestavitvijo, ki po dolžini obsega poldrugi kilometer. Vendar je začetek storjen in se bo delo prihodnje leto nadaljevalo.

Precej visok znesek 230.000 din je določenih za javna dela na Vrhniki. Na banovinski cesti proti Podlipi bo znani zid blizu cerkve, ki močno ovira promet, v celoti odstranjen ter se bo ta cesta razširila za dobra dva metra. Dalje se bo na Vrhniki napravila povsem nova cestna zveza državne ceste s trgov, in sicer v znanem »Potokus«.

Na banovinski cesti, ki vodi od savskega mostu pri Črnučah v Gamalje in dalje na Vodice, bodo z zneskom 70.000 din nadaljevali z uravnavanjem hujših klanecv in ovinkov. Tam se je zadnja leta začel za cesto udirati krib ter so že pred leti morali napraviti betonski obrambni zid. Tudi v Vižmarjih bodo na banovinski cesti preložili manjši ovinek ter je v ta namen določenih 30.000 din.

Končno je določen znesek 65.000 din za novo cesto, oziroma za prestavitve dosežane smari ceste na Jezeru pri Podpeči. Ta cesta bo sicer veljala precej več, toda omenjeni znesek pomenja začetek, ostali znesek pa bo prišel v prihodnji proračun.

Precej visok znesek je iz proračuna določen za prispevek mestu Ljubljani, in sicer 700.000 din. Znano je namreč, da je Ljubljana prevzela v svojo oskrbo precejšen del banovinskih cest; teh cest je zlasti po priključitvi okoliških vasi precejšnje število kilometrov. Seveda pa Ljubljana obenem z dokladami tudi največ prispeva k zgradbi celotnega proračuna okoliškega cestnega odbora.

Najbolj neprijetna stvar letošnjega proračuna je pač ta, da ni v njem določenega nobenega zneska za most čez Ljubljanico v Zalogu. Ta most je seveda zelo potreben, zelo nujen, toda stal bi nad 1 milijon dinarjev. Teža zneska pa zaradi preobremenitve prebivalstva proračun v enem letu ne prenese. Za most v Zalogu bo treba na kak način zagotoviti denar iz banovinskega proračuna.

Policijska naredba za čas naborov

Na osnovi člena 66 in 67 zakona o notranji upravi se radi preprečenja pijančenja in izredov po vojaških nabornikih izdaja sledeča naredba: § 1. V času ko trajajo nabori, je imetnikom gostilniških obratov prepovedano vsako točenje in prodajanje alkoholnih pijač nabornikom in njihovim spremljevalcem.

§ 2. Vsakomur je prepovedano v tem času pod kakršnikoli imenom prodajati nabornikom in njihovim spremljevalcem alkoholne pijače, jih za nje kupovati in nositi.

§ 3. Nabornikom in spremljevalcem ni dovoljeno nositi s seboj alkoholnih pijač.

§ 4. Prestopki te naredbe se bodo kaznovali po čl. 69 zakona o notranji upravi z globo 10—500 dinarjev, oziroma ob neplačilu globe v odrejenem roku z zaporom od 1—10 dni ter odvzemom alkoholnih pijač, ki bi jih nosili s seboj naborniki ali njihov spremljevalci.

§ 5. Naredba stopi v veljavo dne 1. junija 1937 in velja za časa od 1.—15. junija 1937 ter od 20.—31. avgusta 1937.

Upravnik policije: Dr. Hacin, s. r.

Razburljiv dogodek s tihotapci na mitnici

Z ozirom na članek v »Slovenskem domu« z dne 28. maja 1937 »Razburljiv dogodek s tihotapci na mitnici« str. 2, stolpec 2 in 3, zahtevam v smislu čl. 26 in sl. zak. o tisku, da priobčite sledeči popravek:

Ni res, da bi bil na mitnici razburljiv dogodek s tihotapci in da je končno enemu izmed tihotapcev Ložarju uspelo, da se je izmotal iz neprijetnega položaja, ker jaz nisem noben tihotapec. Nisem hotel voziti mimo mitnice brez prijave. Imel sem v zunanjem žepu suknje steklenico žganja, katero je bilo že zatrosarinjeno v moji gostilni in sta me pustila mitničarja brez ugovora mimo sebe, vsaj 200 korakov od mitnice. Nisem sunil mitničarja Dovča s polno steklenico v glavo in tudi nisem nastavljal Suštaršču revolverja na prsi. Pač je Suštaršču meni na prsi naperil svoj službeni samokres. Nisem imel s seboj še mali kozarec in nisem začel iz steklenice točiti pijačo, temveč sem dal pijačo le pokusiti iz steklenice nekaterim navzočim, da bi lahko potrdili, kaj je v steklenici. Z odličnim spoštovanjem Podpis nečitljiv.

Uboj v Rogatcu

Rogatec, 30. maja. Pri Sv. Juriju pri Rogatcu je včeraj padlo življenje mladega fanta, ki je bil v svoji objestnosti preveč prešeren. V tamkajšnji gostilni pri Mikužu so se popoldne okrog dveh zbrali na prijateljski pomenek župan iz Rogatca g. Rojc z nekaj prijatelji. Med njimi je sedel tudi dr. Ogrizek Josip iz Celja, ki je tamkaj ostal še od dopoldanske proslave 20 letnice majske deklaracije. Ta dan je imel namreč g. dr. Ogrizek dva slavnostna govora, enega v Rogatcu samem, drugega pa pri Sv. Jurju. Ta družba je mirno sedela v gostilni, ko sta vstopila dva fanta, katerih eden je bil znan kot precej vročekrvnen ter surov, kadar ga je dobil v oblast alkohol. Bil je to Jože Egartner. Čim sta ta dva fanta vstopila, se je že vnel prepir med njima in družbo fantov, ki je mirno sedela v sosednji sobi gostilne. Ko pa je v to sobo stopil župan Rojc, hotoč pogledati neko družbo v bližnji sobi, sta se izzivalca obrnila nanj ter mu začela z nedostojnimi opazkami groziti in žugati. Ozračje je postajalo čedalje bolj vroče, da so mirni fantje smatrali za potrebno, da skočijo med župana in oba izzivalca, ki sta silila v župana, ter skušajo prepri končati prej, preden bi se kaj hujšega zgodilo. Ko pa je bilo videti, da jo bo župan težko izkupil, je eden od posredujočih fantov potegnil samokras in ustrelil Jožeta Egartnerja v trebuh. Dr.

Ogrizek je takoj zasedel svoj motor in oddrvel v Rogatec po zdravniku. Med tem časom pa so tudi fantje poiskali voz in nanj naložili ranjenca. Toda že med vožnjo v Rogatec je Jože Egartner izdihnil, najbrž zaradi notranje krvavitve.

Vse ljudstvo je dogodek hudo pretresel. Vsi obsojajo izvajanje mirne družbe v taki meri, da se je ta morala poslužiti skrajnega sredstva silobrana, če je hotela župana rešiti morda pred enako nesrečo.

Aretacija Rupnika „kralja“ ponarejalcev Signalni zvonci, skrivališča pod senom in druge varnostne naprave

Maribor, 31. maja. Na kratko smo že poročali o aretaciji najspretnейšega falzifikatorja, kar jih pozna naša kriminalna zgodovina, Franca Rupnika. Ujeli so ga v Spodnji Novi vasi pri Slovenski Bistrici, kjer se je Rupnik skrival že od decembra meseca, po svojem dramatičnem begu skozi zamreženo okno v Radvanju, kjer so ga bili obkolili orožniki ter mu zaplenili njegovo ponarejevalsko delavnico. Aretacija je bila zelo dramatična, preiskava pa je potem pokazala, s kako rafiniranimi varnostnimi sredstvi je Rupnik opremil svoje skrivališče.

Včeraj, 28. maja, se je približala hiši posestnika Ivana Mlakarja v Sp. Novi vasi orožniška patrulja iz Slov. Bistrice. Z orožniki so bili tudi vojna kriminalnega oddelka mariborske policije g. Čajkno in več detektivov. Varnostni organi so takoj obkolili Mlakarjevo hišo ter naleteli na dvorišču na Mlakarjevo ženo Ano. Na vprašanje, če se skriva v hiši neki Rupnik in če se sploh nahaja pri njej na stanovanju kak tuj človek, je Mlakarjeva vse odločno tajila: Kljub njenemu tajuhanju pa so napravili hišno preiskavo. Na podstrešju so našli Rupnika, zakopanega v kup suhe praproti. Imel je na podstrešju majhno, iz desak zbito kamrico, v kateri je stanoval in delal. Njegova stara strast mu ni dala miru, lotil se je zopet ponarejanja tisočakov ter je imel več komadov že napol izgotovljenih. Okno na podstrešni sobi je bilo zamreženo z železnim križem, ki pa je bil zažagan, da bi ga bil Rupnik v primeru nevarnosti lahko odstranil ter zbežal skozi okno. Po pripravljeni vrvi bi se bil spustil na tla. Sličen trik z zažaganim železnim križem se je Rupniku izborna obnesel lansko jesen, ko je pobegnil iz Radvanja. Orožniki, ki so takrat obkolili hišo, niso pazili na okno, misleč, da jim skozi omrežje itak ne more pobegniti. V svojem novem skrivališču v Sp. Novi vasi pri Mlakarjevih si je napravil Rupnik tudi signalno napravo, s katero bi ga obvestili v slučaju nezaželjene obiska. Iz kuhinje je napeljal žico v svojo kamro ter na njo privezal zvonček. Iz skritega prostora v kuhinji se mu je lahko na ta način signaliziralo. Pod senom na podstrešju pa je imel večje skrivališče, v katerega je vodil maskiran rov. V to skrivališče bi se bil zatekel v slučaju nevarnosti. Včeraj pa so ga orožniki očitno prehiteli, da ni utegnil več pod senom, ampak je smuknil samo pod kup praproti. Pod senom so našli v dveh kovčkih moderen fotografski aparat, kemikalije, kličje in druge take predmete, ki se rabijo pri ponarejanju bankovecv.

Posestnik Mlakar je odločno tajil, da bi vedel, s kakšnim poslom se Rupnik bavi. Pravi, da se mu je predstavil v začetku januarja kot 58 letni brezposelni kleparski pomočnik Anton Sušnik iz Kranja. Imel je na to ime glasečo se legitimacijo, ki si jo je očitno ponaredil. Najel je pri Mlakarju sobo, v kateri bo povečeval slike ter se tako preživljal. Tudi Mlakarjeva žena Ana pravi, da ne ve, da so imeli pod streho ponarejevalca. Aretirani pa so bili kljub tem zagotovilom Mlakar, njegova žena in njuna hčerka Antonija Winter, poleg tega pa je bil aretirani tudi Mlakarjev zet Vekoslav Postržin in njegova žena Antonija. Domnevajo, da je Postržin bil tisti, ki je Rupnika po njegovem begu iz Radvanja napotil v Spod. Novo vas k Mlakarju. Aretiranci so bili izročeni sodišču. Rupnika pa zaslusijo še mariborska policija.

Samomor v župnikovi pisarni

Melika, 1. junija. Na Suhorju je prišlo na Sv. Rešenega Telesa zvečer do strahotnega dogodka. Ob 10 zvečer je prišel k župniku bivši občinski tajnik Toni Lušicky, ki je tudi sicer večkrat zahajal v samotno župnišče k župniku, prejšnje čase, ko je bil še v občinski službi. Župnik je bil v svoji pisarni. Lušicky je pred njim brez besede potegnil revolver in se ustrelil. Vsa sreča je bila, da župnik ni bil ta trenutek v pisarni sam, marveč je bil v sobi še neki kmečki možak, s katerim se je župnik razgovarjal. Če bi tega ne bilo pri župniku, bi iz tega groznega dogodka s pomočjo župnikovih političnih nasprotnikov in s pomočjo brezvestnega

časopisja »Jutrovec« vrste, nastala javorska afera številka dve. Tako so župniku sovražni krogi prvi dan, preden je bila znana resnica o tem preračunanem samomoru, po meliški občini že govorili. Pri pogrebu pokojnega Lušickega je JNS poslanec Dako Makar dejal v svojem govoru, da tako »padajo nedolžne žrtve sedanjega režimca«. To svojo trditve je morda izjavjal iz dejstva, da je bil pokojni Lušicky propadel človek, ki je pred leti doma na Vipavskem ustrelil svojo taščo, smrtno nevarno ranil z revolverjem tudi svojo ženo ter potem sam sebi pognal kroglo v glavo skozi oko, a se ni ubil. Na ta dogodek se bomo še povrnili, ko bo preiskava dognala vse ozadje.

Odmevi dogodka Med hmeljniki

Ljubljana, 1. junija. Na drugem mestu prinašamo popravek, ki nam ga je bil poslal gostilničar Semrajc iz Tomačevega. Po zakonu moramo priobčiti vsak popravek, čeprav vsebinsko ni popolnoma resničen.

Se predno smo prejeli popravek od Semrajca, smo ugotovili in bi bili iz lastne pobude to tudi objavili, da je bilo naše poročilo o razburljivem dogodku na mitnici Med Hmeljniki v toliko netočno, ker Semrajc v resnici ni imel s seboj kozarca, marveč je kar iz steklenice dal pokusiti ljudem, ki so bili v bližini. Dalje smo se iz lastne pobude zanimali za točnost ostalih naših navedb, ki smo jih objavili, kakor nam jih je povedal eden izmed očitvecev. Ugotavljamo, da sta oba mitničarja, Dovč in Suštaršč, pripravljena pod prisego potrditi, da je Semrajc v resnici imel s seboj revolver in ga je potegnil iz žepa ter naperil proti mitničarju Suštaršču s sledečimi besedami: »Tudi jaz ga imam, vidiš ga! Enako bosta oba mitničarja lahko pod prisego potrdila, da je Semrajc v resnici s steklenico sunil mitničarja Dovča v glavo.

V zvezi z dogodkom samim ni toliko važno, da je Semrajc pri tej priliki neokusno kričal zoper režim zmerjal in se norčeval iz Katoliške akcije in v podobno. Pač pa je vredno podčrtati, da je lastnik kolesa Babnik, s katerim se je vozil v tem dogodku omenjeni Ložar, izjavil mitničarju Dovču na mitnici na Šmartinski cesti, ko je prišel po zaplenjeno kolo: »Jože, pazi se, te bodo...«

Dalje je dogodek sam povzročil še en svojevrsten odmev, ki tudi na poseben način izraža razpoloženje in resnico o tem dogodku. V nedeljo zvečer se je mitničar Dovč vračal s kolesom ob pol desetih skozi Tomačev domov v Stožice. Bil je sam in je vozil počasi skozi vas. Sredi vasi ob cerkvi je stal Ložar v družbi treh ali štirih fantov, menda tomačevskih hlapcev. Dovč je mirno vozil mimo njih, toda kmalu je mogel dognati, kako za njim drvi s kolesom Ložar s svojimi tovariši. Konec vasi so Dovča dohiteli, Ložar je s svojim kolesom zapeljal počez pred Dovča, katerega je ustavljal z besedami: »K...., ali si ta prav

Celjske novice

Koncert slovenskega opernega peva Franca Schiffrerja v Celju. V torek, dne 8. junija priredi operni basist Franc Schiffrer samostojen koncert v celjskem mestnem gledališču. Opozorjamo že danes vse Celjane na ta večer. G. Schiffrer je bil pred sedmimi leti ravnatelj veletrogovine Stermecki v Celju in je že takrat nastopal pri raznih dobrodelnih koncertih. Kljub dobri poziciji je sledil svoji vroči želji po umetniškem udejstvanju ter je odšel na študij v inozemstvo. Nastopal je kot prvi basist na raznih odrih Nemčije ter je zdaj angažiran na državnih operi v Rostoku. Kritike soglasno hvalijo njegovo izredno pevsko kulturo ter ga stavlajo v vrsto največjih opernih basistov. Spored koncertnih točk, ki jih bo spremljala na klavirju koncertna pianistinja ga. Mirca Saneinova, priobčimo pravočasno. — Predprodaja vstopnic v knjigarni K. Goričar na Kralja Petra c. Regулacije Savinje v tretji etapi. Na tehničnem oddelku banske uprave bo v sredo 23. junija ob 11 prva javna pismena licitacija za oddajo del za regulacijo Savinje v tretji etapi od Košnice do bližine apnenika v Pečovniku.

Zopet samomor obupanca

Ljubljana, 1. junija. Nocoj ponoči so našli na podstrešju male šupe na dvorišču svoje hiše v Koseskova ul. 34 obešenega hišnega gospodarja Slevca Ivana. Slevce je bil že poldrugo leto brez dela, hišo je imel močno zadolženo, skrbeli je imel za ženo in tri otroke, pa si je v obupu in morda v hipni zmedenosti vzel življenje. Obleden je bil zgolj v spodnje hlače in srajco.

Tatvina v stanovanju

Mencinger Dušan s Ceste 30. oktobra je prijavil policiji, da mu je bilo iz njegovega nezaklenjenega stanovanja te dni ukradeno: 1 kromirana zapesna ura, vredna 240 din, dalje 292 din gotovine ter več drugih manjvrednih stvari. Tat je moral biti dobro znan v hiši, ker ni bilo nobenih sledov, da bi se mu mudilo; tudi je pustil tat stanovanje sicer nedotaknjeno, vzel je le stvari, ki jih lahko spravi v promet brez nevarnosti.

Vlomilci poskušajo okrog Ljubljane

Ljubljana, 1. junija. Zadnje tedne smo že večkrat imeli priliko poročati o manjših vlomih okrog Ljubljane, ki navadno ostanejo nepojasneni. V zadnjih 14 dneh so bili izvršeni vloni na Šmartni gori, v Šmartnem pod Šmarno goro, na Dobrovi, v Dravljani in drugod. Te dni pa je bilo v cerkev na Šmartni gori ponovno vplomeno, isti dan je bil izvršen tudi poskus vloma v cerkev v Šmartnem pod Šmarno goro, dalje v nabiralnik pri Sv. Antonu na Šmartni gori. Obenem poročajo tudi iz Črnege vrha nad Polhovim gradcem, da je bila tam izvršena vlomna tatvina v župnijsko pisarno. Tam je tat odnesel raznega jedilnega orodja ter jedil in pijač v skupni vrednosti okrog 1000 din. Zdi se, da vse te po sebi malenkostne vlome izvršuje eden in isti človek, ki se potika po ljubljanski okolici. Ljubljanska policija je začela zelo podrobno preiskovati to zadevo in se ji je že posrečilo zbrati nekaj dokazov, ki močno obremenjujejo policiji dobro znane potepuhe.

Pregnani tatovi

Moravče, 30. maja. Tatovom, ki so pri nas že več mesecev neumorno na delu, je pričela sreča obračati hrbet. Vajeni uspehov so se v nedavni noči oglasili tudi pri posestniku Prašnikarju na Očaku. Sredi tihega gozda, ki obrobja Prašnikarjevo domačijo, so se nadejali obilnega plena. Spet jim je nedvomno dišala slanina in suho meso, ki so ga letos že toliko pospravili v svoje nenasitne želodce. Prašnikar pa je takoj začutil, da mu nekdo odpira okno. »Kdor je zunaj, naj se oglasi!« je zaklical in stopil s postelje. Ker ni bilo odgovora, je prišel streljati. Tedaj so jo ubrali proti gozdu trije možaki, katerih v motni mesečini ni mogel spoznati. Bežali so tako hitro, kakor bi jim bile noge namazane s slanino.

Obleko jim je pokradel

Peče, 30. maja. Strmljanovi z Gore sv. Florijana so doživeli včeraj tik pred odhodom v cerkev neprijetno iznenadenje. Ko sta se domača sinova hotela obleči v praznično obleko, je bila omara, kjer sta jo hranila, prazna. Izginili so jima tudi novi čevlji in 300 Din, vse denar, kar ga je bilo pri hiši. Tatvino je moral izvršiti v soboto neki postopač, ki ga je prav ta dan zalotila tam blizu neka žena v podstrešni sobi. Strmljanova hiša stoji na samem med gostim drevejem. Domači so vse popoldne delali na polju. Neznane je imel tedaj dovolj časa, da je opravil svoje nepošteno delo ter jo neopaženo odkuril.

Krošnjari, govorite po slovensko

Slovenske Konjice, 31. maja. Pri nas je precejšnje število tujih krošnjarjev. Vedo pač vsi, da se med slovenskimi ljudmi čisto lepo živi. Ljudje namreč krošnjarjev popolnoma nič ne ovirajo pri njihovi kupčiji, čeprav ti včasih radi kar podvojnico resnično vrednost blaga. Takšni in slični manevertiki so krošnjarjem pol kupčije, ker krošnjarjem daje v številu primerov njihova kupčija lep zaslužek. Naj bo tako ali tako — krošnjar je krošnjar — nekaj pa bi tem ljudem svetlovali in obenem od njih zahtevali: s slovenskimi ljudmi, ki jih vzdržujejo, naj govorijo slovenski! To je najmanj, kar od njih zahtevamo. Povsed od nas zahteva — čeprav smo gostje — znanje jezika dotičnega naroda, čeprav mogoče neupravičeno. Čemu nastopajo krošnjari bodisi, bosanski, bodisi dalmatinski, z neko mešanico slovenskih in arbohrvatskih fraz? To delajo vsi brez izjeme. Nekateri so deležni naše vljudnosti in vzdrževanja že leta in leta, pa še ne znajo slovenskega jezika niti malo.

Proslava majske deklaracije ob severni meji

Sv. Lenart v Slov. g., 30. maja. Proslave, kakršna je bila ob 20 letnici majske deklaracije pri nas, Sv. Lenart in z njim vse Slovenske gorice, še ne pomnijo. Kako tesno je ime dr. Korošca in dr. Kreka in z njima ime majske deklaracije povezano z ljudstvom, to se sijajno dokazala proslava v soboto zvečer. Po šmarnicah in že prej so se zgrinjale množice mož in fantov, žena in deklet ter mladine na določen prostor pri Narodnem domu, odkoder se je točno ob 9 začela impozantna bakljada, katere se je udeležilo preko 700 ljudi, število, ki ga Sv. Lenart ob enakih prilikah še ni videl. V popolnem miru, z izjemo nekaj nasprotnih prenapetežev, in ob krasno razsvetljenem in z zastavami okrašenem trgu se je dostojanstveno razvil ogromen sprevod ob navdušenem vzklikanju dr. Korošču in kraljevemu domu. Po zaključku bakljade je pred Narodnim domom spregovoril spominsko besedo dr. Kramberger, nakar so pevci zapeli Hej Slovenci in državno himno. Sprevod se je nato podal k mogočnemu kresu, kjer je bil razložen pomen kresovanja in kjer so udeleženci z enominutnim molkom in trikratnim

Slava počastili spomin velikega dr. Kreka. Ob souščanju raket se je zopet uredil sprevod, krenil nazaj v trg, kjer je bil zohod.

Velikašna večerna proslava je bila končana. V nieno dopolnitev se je v nedeljo jutraj vršilo v Narodnem domu ob lepem številu prisotnih slavnostno zborovanje s petjem, deklaracijami in s slavnostnim govorom, zaključilo pa se je s Hej Slovenci in z živjo vzkliki dr. Korošču.

Ob tej priliki je treba enkrat jasno povedati in javno ožigosati zadržanje nasprotnikov. Proslava je seveda ponovno dokazala, da Sv. Lenart ni več trdnjava nasprotnikov. Hoteli pa so tudi ob tej priliki na predvečer, v svesti si svoje nemoči in svojega nazadovanja ob pogledu na 700 glavo množico, ki ni z njimi, s prostostnimi besedami moliti potek celotne preditve in zmanjšati pomen proslave majske deklaracije. Mi jih pustimo pri miru, zato tudi hočemo, da nas oni ne motijo pri naših prireditvah. Čas je, da se spoprijaznimo z mislijo, da jim je odklenkalo, kar je tako impozantno dokazalo v soboto in nedeljo ljudstvo, kateremu bo še dolgo ostala vsa proslava v živem spominu.

Kulturni koledar

Lubec Karel

Dne 1. junija 1931 je umrl v Ptuj pravnik Lubec Karel. Rodil se je 20. okt. 1845 pri Sv. Boltenku v Slov. goricah. Gimnazijo je dovršil v Mariboru. Univerzo (matematiko in fiziko) je dovršil v Gradcu. Leta 1870 je stopil v računski oddelek graškega finančnega ravnateljstva, obenem pa je začel študirati pravo. Kot finančni uradnik je hitro napredoval. Leta 1893 je postal finančni svetnik, leta 1898 višji finančni svetnik, leta 1902 pa je postal prvi dvorni svetnik. Nekaj časa je tudi predaval v Gradcu na juridični fakulteti državno računovodstvo. — Ob prevaru je bil kljub svoji visoki starosti (74 let) celo interniran. Zadnja leta je preživel v Ptuj, kjer je tudi umrl.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, torek, 1. junija: Fortunat.
Sreda, 2. junija: Marcelin.

Nočno službo imajo lekarnar: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič.

Drama: Zaprtlo.
Opera: Cyrano de Bergerac. Izven.
Kino Union: Večna maska.
Kino Sloga: Sever vabi.
Kino Matica: Vihar.

Akademija vojnih prostovoljcev v Ljubljani. Dne 6. junija ob 11 dopoldne bo v opernem gledališču v Ljubljani akademija, na kateri izročijo vojni prostovoljci naši javnosti znamenito knjigo: »Dobrovoljci klavirarji Jugoslavije«. Spored akademije bo dostojen vojnih prostovoljcev. Razen glasbenih in pevskih točk ter deklamacij je na sporedu tudi originalna enodejanka iz prostovoljskega življenja na solunski fronti.

Okrajna organizacija vojnih prostovoljcev v Ljubljani vabi vso našo javnost in vse svoje tovariše — vojna prostovoljce, da prisostvovali akademiji. Predprodaja vstopnic je do 5. t. m. pri g. Zagariju Joci, Sv. Petra cesta 43 (telefon 33-03). Posebnih vabil ne bo. — Okrajna organizacija vojnih prostovoljcev v Ljubljani.

KINO SLOGA
TEL. 27-30
Velika ljubavna zgodba
Sever vabi

Rochele Hudson Robert Kent
MATICA
TEL. 21-24
Veliki francoski slager po istoimenskem gledališkem komadu Henryja Bernsteina

VIHOR
Charles Boyer — poznan iz filma „Mayerling“
Gaby Barlay
Radi koncerta predstava samo ob 21.15 uri

UNION
Danes poslednjič! — Veleznamenito filmsko delo — problem napredka medicine
Večna maska

Matthias Wieman Olga Oehova
Najnovejši žurnali — dosedaj najboljši posnetki katastrofe „Hindenburga“ t. t. d.

Predstave danes ob 19.15 in 21.15. Obenem znižane cene v Matici in Unionu na Din 2.50, 4.50, 6.50, 8. — v Slogi pa Din 2.50, 4.50, 6.50 in 9. —

Ljubljansko gledališče

DRAMA. Začetek ob 20. uri.
Torek, 1. junija: zaprtlo. (Proslava 25 letnice umetniškega dela g. Ivana Levarja v operi.)
Sreda, 2. junija: Rivala. Red Sreda.
Četrtek, 3. junija: Cyrano de Bergerac. Premier-ski abonma.

OPERA. Začetek ob 20. uri.
Torek, 1. junija: Cyrano de Bergerac. Izven. Proslava 25 letnice umetniškega dela g. Ivana Levarja.
Sreda, 2. junija: Veseli studenček. Red A.
Četrtek, 3. junija: Car Kalojan. Red Četrtek.
Petek, 4. junija: zaprtlo.
Sobota, 5. junija: Prodana nevesta. Izven.

Drama

Proslava 25 letnice umetniškega dela g. Ivana Levarja se bo vršila 1. junija, v operi. Vprizori se za to slavnostno priložnost, ko praznuje Drama plovodno delo svojega prvaka, Rostandova heroična komedija »Cyrano de Bergerac«, v kateri bo kreiral jubilar naslovno vlogo. Občinstvu je znano, da je žel Levar v tej vlogi pred leti svoj največji uspeh, kateremu so se pridružili leto za letom še mnogi drugi. Občinstvo bo imelo v torek priložnost, da se oddolži pri jubilejni predstavi našemu najboljšemu delavniku in zaslužnemu članu za njegove zasluge v prosep naše umetnosti. Glavno žensko vlogo Roksano bo igrala gospa Mira Danilova to pot prvič, Kristijana gosp. Jan in grofa Guicha gosp. Gregorin. Delo je na novo zrežiral gosp. režiser Debevec, inscenator: ing. Franz. Vstopnice za premiero, ki bo izven abonmana, se dobe prvi dnevi blagajni v operi.

Gosp. Emil Kralj, ki je preстал v začetku te sezone težko operacijo in je imel po zdravniški odredbi vso sezono bolniški dopust, bo nastopil izjemoma v Labichevi komediji »Florentinski slavniki«, ki se ni bil odigran za red A. Predstava bo v petek dne 4. junija. Občinstvo opozarjamo, da je to zadnja predstava »Florentinskega slavnika« v tej sezoni. Delo je izredno veselega značaja. V glavnih vlogah gg.: Cesar, Kralj, Sancin, Daneš, ter dame: Nablocka, Mira Danilova in Severjeva. Režija: ing. Stupica.

Gostovanje naše opere v Trstu in na Reki. Dne 8. in 9. junija bo gostoval celokupni operni ansambl, pomnožen z gostoma gd. Anito Meztovo in gosp. Križajem v Trstu, v gledališču Politeama Rossetti. Peli bodo Smetanovo »Prodano nevesto« in Gotovčevu opero »Ero z onega sveta«. Dne 10. in 11. junija pa bodo ponovili isti predstavi v gledališču na Reki.

Mariborsko gledališče

Torek, 1. junija: Ob 20. »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«. Gostovanje Pavle Udovičeve. Znižane cene. Zadnjič.

Ivan Levar o sebi

Ljubljana, 1. junija.

Ko človek-reporter vsakdanjega življenja plava med razburkanimi valovi, dobi včasih sitno nalogo, da mora obiskati kakega odličnega jubilarja. Zbira med potjo misli in vprašanja, kakor bi pri jubilarju nastopil in kaj bi ga vse vprašal. Jubilarnto so dobri ljudje, veseli vsaj ob jubileju, recimo rojstva ali velikega dela. Res mi je bilo sitno, ko sem dobil od prijatelja namig, da naj jaz poiščem našega notranjskega Levarja in ga prav po domače pobaram, kako je plaval njegova življenjska barka skozi vse mogoče valove. Telefon, to moram reči, mi je silno nagajal. Kličem dramo, pa se oglasi strogo in hudo veliko podjetje. Kličem in kličem. Nič. Nato opero. Tam je dejal neki gospod, da so prav gospod Levar pri skušnjah in da imajo sedaj glavni nastop, zato da jih ni treba motiti. Hudo mi je bilo. Salamensko res. Popoldne sem imel srečo. Tramvaj je sigurnejši, kot pa preklicani telefon. Prispaljal me je na Tržaško cesto in tam v Jemčevi lepi vili sva trečila dva stara Notranjca skupaj. Jaz Janez kot novinar, ki tudi praznuje nekak jubilej, in moj Levar. Ne bom opisoval vse podrobnosti. Sedla sva in iz prvih besed mi je že dal moj Levar smer, kako se bo sukalo najino besedovanje. Ne v obliki intervjuja, ne v obliki dolgih hvalospevov, takole nekako v obliki pisma. In Levar je začel z vso svojo odkrito notranjsko dušo, ki mu je odsevala iz oči, saj je sedel pod portretom, ki mu ga je poklonil naš France Tratnik, praviti kar brez prestanka:

»Dragi Janez! Rodil sem se na Rakeku. Kdaj, to te sedaj ne briga. Rodil sem se v tisti hiši, kjer je sedaj lepa rakovska meščanska šola. Se ne spominjam, ali je bila tisti dan huda burja, ker je pač po svojem burnem življenju sodeč morala biti, kajti burja pride od buran ali pa narobe buran od burje. Če ti misliš, da je Rakek samo sedaj imeniten, ko ima carinice, finančarje in granicarje za dekoracijo, se jako varaš. Rakek je bil takrat še imenitnejši, ko je bil vsak četrtek semenja za les. Bili so takrat res časi, ko so naši notranjski gospodarji vozili žagance in drug les na Rakek in ga tam prodajali merkantom.« In iskrenih, veselih oči je moj Levar nadaljeval:

»No, No-o in takrat so prihajali naši Meniševci, Bločani, Ložani in moške tam iz bližnje Hrvatije na Rakek. Denarni in narodni Gozdovi, veš, so bili polni debelih hoj in bukev. In prav pred našo hišo so imeli semenj vsak četrtek. Dobro se spominjam, da sem pazil nekemu Ložanu na konje in vsakokrat mi je dal »šterak«. Bilo je to 4 avstrijske kraljarice. Debel in okrogel bakren denar. Pomislil, kakšna je bila to takratna valuta! Pri starem Gasparju, stricu našega Gašparja, ki je tudi Notranjec, sem potem dobil za ta šterah vrhan klobuk židanih bonbonov.

Ne vem, zakaj je moj dober oče sezidal hišo v Grahovem. Da, Tja smo se preselili okrog leta 1896. Grahovo je bila lepa vas. Prav za prav pa moja rodbina je od tam doma. Preselili smo se nemara zato, da smo bili blizu vseh tet, stricov in starih očancev, na katerih je moja zlati mati zelo visela. In pozneje! Gimnazija v Ljubljani. Študij na Dunaju.

Narodnoobrambni sklad Bran-i-bora:

Narodno-obrambni sklad »Bran-i-bora«: Drž. II. dekl. ljudska šola viteškega kralja Aleksandra I. Zedmitelja v Mariboru, 40 din. Drž. ljudska šola, Ribnica, 88.50 din. Drž. ljudska šola, Sv. Peter v Sav. dol., 93.25 din. Drž. ljudska šola, Kranjska gora, 51 din. I. drž. dekl. ljudska šola, Ljubljana, 120 din. Drž. ljudska šola, Metlika, 80 din. Drž. ljudska šola, Trebnja, 34 din. Drž. ljudska šola, Reka nad Laškimi, 21.50 din. Dr. ljudska šola, Jurklošter, 15 din. Drž. ljudska šola, Pragersko, 27.75 din. Drž. ljudska šola, Bevke, 49 din. Drž. ljudska šola, Borovnica, 153.50 din. Drž. ljudska šola, Gornji grad, 79.25 din. Drž. ljudska šola, Skorno, 63.50 din. Drž. ljudska šola, Zabcina, 54.50 din. Drž. ljudska šola, Videm-Dobrenje, 72 din. Drž. ljudska šola, Sv. Barbara v Halozah, 61.25 din. Drž. ljudska šola, Mozirje, 77 din. — Mladina, pokazala si, da se zaveda svoje zgodovinske naloge. Hvala!

Svoji gospodinjji je kradel vino

Slov. Konjice, 31. maja.

Pred dvema mesecema je posestnica Arbeiter Marija v Novi vasi sprejela kot najemnika neko tričlansko družino v svojo viničarjijo v Vešeniku. Ker je lastnica doma precej daleč od viničarje, je smatral najemnik Blaž G., ki je znan vinski bratec, za lepo priliko, da si na lahek način utre pot do zlate kapljice. Naredil je vitih ter izmaknil sosednemu viničarju iz kleti ključ, ki ga je malo opilil in s temi pripomočki nosil ponoči in naposled tudi o belem dnevu vino. Ljudem je pravil, da mu je gospodinja dovolila točenje za prodajo. Posrečilo se mu je »prodati« nekaj litrov. Najel je tudi harmonikarja ter priridel »intimno« zabavo. Ljudem pa se je pričelo dozdevati, da te zabave niso v skladu ne z zaslužkom in pravim vinotočom. Seveda je prišlo to gospodinjji na uho. Ugotovila je precejšnji primanjkljaj v sodu. Sedaj po ugotovitvi seveda ni več »vinotoča« in imenitnih uric ob izposojenemu vinu.

Novo ceste ob severni meji

Sv. Ana v Slov. goricah, 1. junija.

Ob času bivših oblastnih samouprav je bila skoraj pred svojo uresničitvijo graditev nekaterih cest, ki bi vezale naše slovenjgoriške kraje s severno mejo. S tem bi bile izpolnjene tudi že takrat želje vsega lukajnjega prebivalstva, ki so potrebo po dobrih prometnih zvezah stajali na prvo mesto, saj se je v polni meri zavedalo blagodejnih posledic posebno v gospodarskem oziru.

Desetletni načrti pa so bili nato nenkrat prekržani, ko so na čelo naših občin stopili možje, ki za takšna javna dela niso imeli dovolj smisla in so priporočali dela le tam, kjer se je obetala kakšna politična korist. Sedaj, po tolikih letih, so želje našega prebivalstva spet našle več razumevanja. Letos bodo začeli graditi cesto Sv. Ana—Sv. Lenart, ki bo potekala tako, da bo vezala čimveč sosednjih krajev, ki so bili dosedaj v zelo slabih prometnih zvezah z ostalimi. Njena smer je najpovoljnejše izbrana in vse prebivalstvo sedaj z nestrpnostjo pričakuje, kdaj bodo zapele lopate in bodo postavljeni prvi temelji.

V načrtu je tudi druga cesta, nič manj potrebna od prej omenjene, to je cesta, ki bi se ocepila od Ročice v Ščavnjsko dolino, kjer se bo v Spodnji Ščavnici priključila k cesti Sv. Benedikt—Lumanoše. S to cesto bi bila tudi znatno skrajšana pot iz Maribora v Gornjo Radgono.

Od tu in tam

Nedeljane uradne ure na ljubljanskem magistratu zopet uvedene. Po odredbi župana se s 1. junijem t. l. zopet uvedejo na ljubljanskem magistratu nedeljane uradne ure, in sicer tako, da znaša uradni čas od pol 8 do 14. Dosedanji podaljšan delovni čas je bil potreben, da uradno delo ni zastajalo in da se je dosegla tieta ekspeditivnost, ki je za magistratne urade nujno potrebna. Vendar bo ta odredba zopet ukinitvena za oddelek, na katerem bi se opazil zastoj dela in bo v takem primeru za dotični oddelek zopet vpeljan deljeni in podaljšan delovni čas.

Zahvala dr. Petra Zenkla za čestitke dr. Adlešiča ob priliki izvolitve za praškega župana. Ob izvolitvi dr. Petra Zenkla, ki ga pozna Ljubljana še iz nedavnih predavanj o socialnih ustanovah mesta Prage, za praškega župana, je ljubljanski župan dr. Adlešič čestital dr. Zenklu k tej izvolitvi v imenu ljubljanskega mestnega sveta in vsega ljubljanskega meščanstva. Za te čestitke se je dr. Zenkl pristrčno zahvalil in prosil župana dr. Adlešiča, naj sporoči njegovo zahvalo mestnemu svetu in vsemu meščanstvu. Z mestom Ljubljano bo imel sedaj, ko je postal župan mesta Prage, še več delovnih in osebnih stikov in upa, da se tako v medsebojnem sodelovanju še tesneje utrdijo vezi in čuvstva, ki že od nekaj spajajo oba bratska naroda.

Če želite dobrega instruktora. Bliža se konec šolskega leta na naših srednjih in sorodnih šolah. Če uspeh vaših otrok ni zadovoljiv in če zato želite dobrega instruktora-akademika, preko velikih počitnic, svojim otrokom v pomoč pri učenju, za eventualne popravljalne izpite, se obrnite pravočasno na »Akademski urad dela«, na univerzi, ki vam preskrbi instruktora brezplačno. Ker so instruktorski v glavnem iz vrst revnih slojev, jim tako neposredno pomagajte.

Na Donavi se je pri vasi Vinče v nedeljo dogodila težka nesreča. Potniška rečna ladja »Vojvoda Mišič« je s svojimi kolesi pograbila in potopila štiri ljudi. »Vojvoda Mišič« je vozil nekaj sto potnikov proti Zemunu in Belgradu. Spotoma se je ustavljal tudi v drugih manjših pristaniščih. Pri vasi Vinče pa pristaja ladja nekaj metrov od obale. Zato prevažajo potnike s čolni. Ko je ladja pripeljala na svoje mesto, se je k njej približal čoln, na katerem je bilo 12 ljudi. Vsečasi so bili menda pijani, kajti čoln se je bil zaletel v ladjo in prevrnil. Osem so jih rešili, štirje pa so utonili. Nekateri potniki z ladje trdijo, da kolesa ladje še niso mirovala in da so ona povzročila nesrečo, dočim je spet mnogo takih, ki trdijo prav nasprotno.

V Split je sprispel tehnični vodja berlinskega filmskega podjetja, ki bo posnelo na našem Jadranu film »Koralaska princesa«. Seboj je pripeljal tudi cel vagon aparatov za posnetek zvoka. Prihodnje dni bodo prišli še vsi igralci, med njimi tudi Svetislav Petrovič in Ita Rina. Posnemali bodo film kak mesec.

Vojvodo Windsorskega pričakuje v Dubrovniku. Za prihodnje dni se je najavil njegov osebni tajnik dr. Stevens, ki je tudi lani spremljal vojvodo, ko je potoval po Dalmaciji kot kralj. Pravijo, da je prihod dr. Stevensa v zvezi z namero vojvode, da prebije nekaj tednov v okolici Dubrovnika, kar potrjuje tudi dejstvo, da se je še pred kratkim neka tuja oseba razgovarjala z lastnikom že tolikokrat imenovane vile Seherczada za najem vile. V vili sami se tudi nekaj preureja in zato mislijo Dubrovčani, da bo vojvoda prav gotovo prišel med nje.

Na samoborskem gradu pri Zagrebu sta se v nedeljo ubila mlad fant in mlado dekle. S samokresom sta si končala življenje. Pri njiju so našli listek, na katerem je bilo s strojem napisano, da sta šla prostovoljno in skupaj v smrt. Stavki so bili napisani v slovenščini in je skoraj gotovo, da sta bila samomorilca Slovenca. Vendar pa še niso mogli dognati njihove identitete, ker nista imela pri sebi nobenih dokumentov.

Pri Veterniku blizu Gusinja na albanski meji so obmejni stražniki zapazili tri tihotape, o katerih je bilo znano, da so stalno tihotapili iz Albanije tobak v našo državo. Stražniki so jih pozvali, naj se predajo, toda tihotapci so za odgovor začeli streljati. Vnela se je bitka, v kateri so stražniki ubili vodjo tihotapev, dočim sta druga dva streljala še naprej, končno pa sta pobegnila v Albanijo.

Izvršilni odbor bivše SDS stranke je spet sejnal v Zagrebu. Zbrali so se Večeslav Vilder, Sava Kosanović, dr. Budisavljevič, dr. Ivković, dr. Kostić in drugi. Po končanih sejah bodo šli vsi na obisk k dr. Mačku.

Težka avtomobilska nesreča se je dogodila v Andrejevu pri Petrogradu. Avtobus, poln potnikov, je vozil po cesti, ki se vleče tik ob nasipu reke Tise. Nenadoma pa je avtobus zdrknil v stran in padel v jarek ter se nekajkrat prekulnil. Šest potnikov je odneslo prav težke poškodbe. Pri štirih se boje, da bodo poškodbam podlegli.

Sadje letos najbrže ne bo šlo tako lepo v denar kakor je šlo lani. Letos je bila dolgotrajna deževna doba in druge vremenske nepravilke, pa je sadje izzorelo tudi za dva tedna kasneje. Šele sedaj so v vzhodnih delih naše države prišle na trg večje množine jagod in češenj, izvoza iz države pa še ni. Pač pa bo imela prav dobro sadno letino Dunavska banovina, kjer se v zadnjih letih posveča mnogo več pozornosti sadjarstvu kakor pa poprej.

Ob obe nogi je prišel Stjepan Farkaš iz Zagreba, ko je bil pijan na postaji v Svetlah in stal preblizu tira. Farkaš je hotel domov, toda ravno ta hip je vlak že potegnil. Jazen je začel vpiti in razsajati ter nazadnje vlakovodji še groziti. Ravno takrat, ko je dvignil peš in zažugal, ga je udaril v bok zadnji vagon vlaka in ga vrgel na tla. Padel pa je z obema nogama pod kolesa, da so mu jih strla. V bolnišnici so mu morali obe nogi odrezati. Tako bo zaradi pijačnosti ostal vse življenje revež.

43.000 tihotapev je baje v Savski banovini. Proti njim pa se bori le 662 finančnih stražnikov. Zadržani leta se je tihotapstvo sploh hudo razpaslo, največ pa s tobakom, vžgalniki, vžgalnimi kamenčki ter saharinom. Sadilci tobaka so se pa navadili, da posade mnogo več stebel, kakor pa jim jih uprava monopolov dovoljuje. Dve tretjini takih sadilcev je v savski banovini. Samo lani so kontrolni organi uničili preko štiri milijone takih stebel.

Sava je pri Zagrebu že terjala prvo žrtev. Nekaj dni se ljudje že kopljejo. Med njimi je bil tudi delavec Mile Perković, ki je bil slab plavalec, pa se je kljub temu spustil na sredo rečnega rokava. Tam je omagal in izginil pod vodo. Njegovo truplo so potegnili iz vode šele včeraj.

Lep glas, lepa karijera, velik svet, svetovna vojna, Zagreb in nazadnje skoraj pred 20 leti zopet Ljubljana. Kaj ti bom pravil o uspehih, o venci, o aplavzih, o vlogah itd. Mislim, da bodo to opravili drugi, če se jim bo ljubilo. To ni važno! Važno je, da sem se vrnil domov in da sem svoja najboljša leta in moči dal slovenski zemlji, da sem postal »igravec«. To hudo priden. Kakor vidiš in znaš, se znojim vsak večer, znojim se tudi doma, ker ima gledališka uprava navado, da mi da vloge, ki jih moram dati na »ta veliko vago«. Če me vprašaš, ali sem srečen v tem svojem granju, kmalu bi rekel, trpljenju. Veš, da se igralcu ne spodobi reči, da trpi, ko dela. Saj on vendar igra. In igranje pomenja v našem jeziku nekako prijetno dalo. Otroci se igrajo. Kvartopirci pa igrajo. Poredni fantje se igrajo drugače z deklicami. No vidiš, da ni nobena huda zadeva, da bi smatrali »igranje« za trpljenje. Zato mislim, da je slovenski izraz za izvrševanje mojega poklica napačen. Pravim ti, da ga ni poklica, pri katerem se porabi toliko znoja, toliko solza, pri katerem se izrabi toliko živcev, toliko fizičnih in duševnih moči, kakor prav pri tem igranju. Torej, vi kulturni ljudje od časopisov in bukev, bi morali poiskati za naš poklic kak drug izraz.

Veš! Po tem »igranju« pa si res včasih zaželim oddiha. Sam veš, da sem kot mlad fant rad »ravnalski«. Danes tega ne more biti. Zato sem vpisan v cerkniško zeleno bratovščino. Poleti jo popiham na naše Cerkniško jezero na race, jeseni pa na zajčke tja gori na Slivnico, včasih tudi na jelene na zelenotemni Javornik. To bi jaz imenoval »igranje«, ker je zabavno, lepo in zdravo. Torej moje pravo igranje bi jaz, posebno v našem slovenskem ambijentu, imenoval raje trpljenje. Janez! Vidiš, da je nas malo, malo je nas Slovencev. Kar jih je, še ti so trdi ostanki. Takozvani kulturni delavci ne obrajajo preveč. In za te Slovence smo »igranci«. Za njih smo zabava. Včasih oni ne gledajo radi naših solza, našega umiranja tam na odru, gledajo pa silno radi »ohceti«, zapletene smešnice in vse, kar jim na odru draži organe za smeh. Jaz sem pa eden tistih nesrečnežev pri gledališču, ki v 10 vlogah skoraj 11-krat umirajo. In zmerom se borim za kakšno veliko stvar. V našem slovenskem življenju se pa borimo za majhne stvari. Seveda ne vsi, ker je nas in med publiko in med kulturnimi delavci nekaj sakramensko korajžnih.

Ob 25 letnici svojega igranja ti povem, da me bodo morali, da neham na odru umirati in se boriti za velike reči, najbrž fizično in moralno ubiti s kanonom, ker streli iz puške in iz revolverja se me ne primejo.

Poznaš me! Sva iz rodu gozdarjev, kontrabandarjev, Amerikancev in drugih vrst. Pa kolikor mi je znano, vsi nosijo glave pokonci. Zakaj bi jaz in ti ravno izpadla iz tega rodu? Če ti je moje bahanje nerodno, pa si ti kaj boljšega izmisli, saj si »cajtengar«. Pridi nocoj k predstavi, potem pa pod »Lipco«. Pozdravljen Janez!

Ločila sva se in tako sem mu zapisal stari Janez k njegovemu jubileju.

Izza naših meja

Gospodarske razmere kmetov na Gorškem. - Zaradi slabih letin, velikih dajatev in pa nizkih zaslužkov je položaj naših kmetov vsako leto slabši. Nič ni čudnega, če so oblasti pričele iskati rešitve tega položaja, posebno še, ker kmetje, zaradi vedno češjih dražb izgubljajo svoja posestva in tako množe število onih, ki padajo na rame države. Kot prva možnost rešitve se jim je ponudila — Abešinja. To seveda ne bo veljalo samo za naše kraje, ampak za vso Italijo. Kakor poročajo, so nekaterim, ki so jim morala iti posestva na dražbo, celo že ponudili, da bi se izselili v Afriko. V koliko se bo to izvajalo, še ni znano.

Slovensko petje na prireditvi »Dopolavora«. - V začetku tega meseca je priredil v Badini pri Plavljah ples tamkajšnji »Dopolavor«. V sosedni gostilni, blizu plesišča, so slovenski fantje pričeli peti slovenske pesmi, kar je sprva vzbudilo nekoliko razburjenja, a posledic, kakor navadno, do danes ni bilo.

Arretacija v Brdih. V Višnjevem v Brdih so aretirali pretekli mesec Antona Sirka, uglednega gospodarja, njegova sinova, hišnega hlappa ter zeta Jožefa Sirka. Arretirani so bili na podlagi ovadbe nekega domačina, ki jih je baje obdolžil, da so mu strgali neki znak, ki ga je nosil v spomin na svojo vojaško službo v Abešiniji. To je pa skoraj malo verjetno in upanje je, da bodo kmalu spuščeni. — V Pulju pa je baje konfinacijska komisija obsodila nekega kmeta iz Pereščina na konfinacijo zaradi protifašizma.

Italijanski uradni list »Gazzetta ufficiale« št. 38 objavlja 19 dekretov, a v št. 106 pa 36 dekretov tržaškega prefekta, s katerimi se spreminja priimek 212 Slovencev.

Več požarov je uničilo ta mesec gospodarska poslopja in napravilo mnogo škode. Tako je izbruhnil požar v Ustju pri Vipavi in skoraj uničil poslopje Janezu Štuki, Bernardu Arcini in Antonu Fabriciu. Vsi so bili nezavarovani. V Tevčah pri Rifunberku je Franku Samecu prizadejal požar okoli 10.000 lir škode. Precej škode je imel zaradi požara tudi Anton Vidmar iz Dolnje Otece.

Nagrado 700 lir je dobil kmet Albert Sergovič od Mussolinija, ker mu je žena povela dvoječke.

Zaradi velike potrebe lesa, ki je v Italiji z dneva v dan večja, je razumljivo, da so pri nas žage in sploh lesna podjetja v največjem razmahu. Vendar pa skrbno čuvajo gozdove, ki so državi količkaj v korist. Tako so prepovedali lesni tvrdki Selapsa v Postojni izsekavati v določenih predelih.

V Julijski Krajini in Zadru je letošnje četrtletje za 1.3 promila manjši prirast na rojstvih v primeri z istim časom v lanskem letu, a prirodni prirast znaša le 0,6, lani 1,1 promila.

Nevarnost pred peronosporo

Slov. Konjice, 2. junija.

Predlanskim je prvomajska slana naredila po naših vinogradih ogromno škodo. Lansko leto pa je trto uničila peronospora. Lani je razsajala z vso silo. Pridelek so odnesli le tisti vinogradniki, ki so za vsakim dežjem neprenehoma škropili, kar jih je seveda tudi ogromno štalo. Večina pa je pravi čas zamudila, posebno še, ker na peronosporo samo niso polagali dosti važnosti. Kmalu so vinogradi pokazali rajvo barvo.

Komaj se je sedaj vinska trta razvila, že se kaže na mladikah lanski uničevalec — peronospora, ki grozi tudi letos, da uniči ali vsaj omeji pridelek zlate kapljice. Po dolgi deževni dobi so napačili vroči dnevi z majhnim pršenjem pred nekaj dnevi in že je bolezen na trti tu. Vinogradniki so pričeli naglo s škropljenjem, da jo prebije. Letos bodo namreč morali po lanski izkušnji zelo paziti, da ne bodo trpeli spet tolikšne škode. Hudo je vinogradnike zedela tudi podražitev galice, okroglo 2.50 Din. pri kg.

Čudovite sposobnosti trinajstletnega Kalifornijčana:

Iz čela mu sijejo „X“ žarki

V ameriški javnosti je vzbudil zadnje čase veliko pozornost trinajstletni dečko Pat Marquis, doma iz Glendale v Kaliforniji. Nakrat ga imenujejo »dečka z x-žarki v očeh« in po tem je tudi postal slaven.

Res je ta dečko iz kalifornijskega mesta Glendale zmožen neverjetnih stvari. Kdor ga je kdaj videl, bi mu na prvi pogled ne pripisoval nikakih skrivnostnih sposobnosti, kajti prav tak je na videz, kot vsi drugi otroci njegovih let. Mladost in zdravje mu sijeta iz oči, in kar je danes samo po sebi razumljivo, se tudi on vneto bavi s športom. Njegova otroška leta so mu potekala, kakor danes navadno, v Ameriki vsaj, tudi drugim.

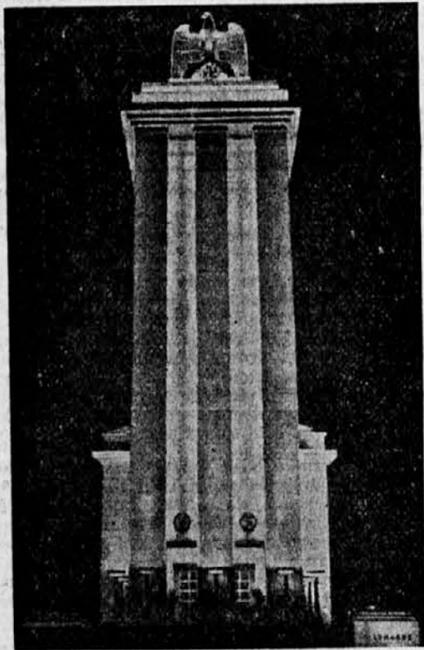
Pred nekakimi tremi leti šele so njegovi starši opazili, da ima otrok nekam nenavadno »bodeče oči«. Peljali so ga takoj k zdravniku, ki je začel delati z otrokom najrazličnejše poizkuse, da bi le ugotovil, odkod ima tako oster pogled. Spočetka seveda ni mogel ničesar ugotoviti, vedno bolj pa se je počasi moral prepričati še o drugih izrednih posebnostih, ki jih je opazil na tem tajinstvenem otroku.

Dvojni „jaz“

Pri nekem poizkusu, ki jih je delal zdravnik pri njem, se je mladi Pat zamaknil. V tem stanju se je njegova osebnost čisto spremenila. Naenkrat je začel trditi, da se imenuje Nafesi, da je po rodu Perzijan in da je živel v enajstem stoletju. Seveda mu tega nihče, tudi zdravnik ne, ni mogel verjeti, saj je bilo res malo čudno, da bi bil iz enajstega stoletja, pa da bi kljub temu še danes živel in bil povrh še samo trinajst let star. Toda fant je začel s tako prepričevalnostjo opisovati svoj drugi »jaz« in svoje življenje iz enajstega stoletja, da je kmalu vse prepričal o tem, da govori resnico. Zdravnik dr. Reynold je ugotovil tudi, da mladi Perzijan v takšni svoji zamaknenosti krasno govori po perzijski in da zna tudi brati perzijsko pisavo, čeprav je bilo vsem jasno, da ta dečko ni nikdar živel v Perziji in se tega jezika v svojih otroških letih v ameriškem mestu Glendale tudi ni nikdar učil.

Z zavezanimi očmi vidi

Posebno pozornost pa je na tem dečku vzbujalo dejstvo, da more z vso natančnostjo opazovati in videti predmete okrog sebe, čeprav ima zavezane oči. Kljub temu, da so mu zavezali oči s temnimi rutami in povrh še z drugimi neprozornimi ovoji, skozi katere pač ne bi kdo drug mogel videti niti najsvetlejših predmetov okoli sebe, je vendar ta »Perzijan« natančno ločil in opisal posamezne igralne karte, ki so mu jih kazali pred zavezanimi očmi. Prav tako more z zavezanimi očmi brezhibno igrati biljard in namizni tenis in — kar je vzbudilo še posebno pozornost

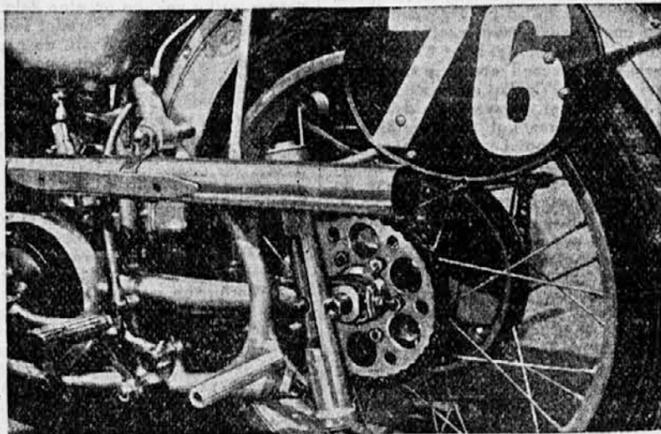

Pročelje nemškega paviljona na pariški svetovni razstavi

— šofirati avtomobil po najbolj prometni ulici, kjer prej še nikdar ni bil. Da, tudi v rokoborbi je ta trinajstletnik pravi mojster, tudi če se bori z zavezanimi očmi. Nek slavni ameriški rokoborec je celo dejal, da Pat kot slepi borec lahko prekosi tudi najslavnejše mojstre v rokoborbi.

Gleda s — čelom

Zdravnik dr. Reynold se ne more kar tako sprijazniti z mislijo, da bi mladi Kalifornijec imel

Najmodernejša konstrukcija motornih koles, kakršne izdelujejo v Nemčiji

Umetno pridelovanje radija

V mestu Rochester v ameriški državi New York, so začeli graditi nekakšno tovarno, v kateri bodo umetno pripravljali najdragocenejšo rudnino ona svetu, radij, in sicer na ta način, da bodo razbijali atome drugih rudnin s pomočjo močnega električnega toka. Razbijanje najmanjših delov tvarine, atomov, ni sicer nobena novost več, vendar so to poizkušali dosedaj samo po študijskih laboratorijih. Odslej pa bo to razbijanje atomov došlo tudi praktično podlago in bodo na ta način umetno pripravljene radijske snovi lahko v mnogo večji meri uporabljali v zdravilstvu, kakor so to mogli doslej, ko so imeli na razpolago le neznanke količine naravnega radija.

Zdaj je znanost že tako daleč napredovala, da bodo v večjih tvornicah umetno proizvajali radijske snovi. Električni tok napetosti okoli 4 milijone voltov bo razbijal atome različnih rudnin in jih s tem presnavljal v drugovrstne, takšne, ki bodo imele v popolni meri lastnosti radija samega.

V Rochesteru bo torej tovarna, v kateri bodo presnavljali elemente na ta način, da bodo razbijali njihove atome.

Radij uporabljajo v zdravilstvu za zdravljenje raka. Naravnega radija pa je tako zelo malo, da si ga morejo nabaviti le največje in najmodernejše bolnišnice. Pri današnji razširjenosti bolezni vsled raka bi ga moralo biti najmanj toliko, da bi ga prišlo na vsak milijon ljudi okoli dva in pol grama.

Umetno čudo — ciklotrom

V Rochesteru so si nabavili neke posebne vrste stroj, ki do danes še ni bil nikjer v rabi in ki bo v bodoče verjetno zavzel še marsikje drugod prvo mesto. Ta stroj, ki bo z napetostjo štirih milijonov voltov razbijal atome in prideloval umetni radij, se imenuje ciklotrom. To je ogromni motor, pravo tehnično čudo. Da so ga napravili, so potrebovali zanj nič manj kot štirideset ton železa in dve toni bakra. Stotoseč kilovatov mora opravljati delo, da se atomi zrušijo in se spremenijo v drugačne snovi, ki imajo lastnosti radija. Snovi, iz katerih proizvajajo radioaktivne rudnine, so najrazličnejše. To so navadne soli, fosfor in podobno.

Ako vzamemo točno, ne gre pri tem za pravi radij, pač pa za druge vrste, ki umetno postanejo radioaktivne. Posebna lastnost naravnega radija je ta, da njegovi atomi sami razpadajo in pri tem izžarevajo celo vrsto različnih žarkov, ki dalje povzročajo razpadanje drugih snovi. Atomi drugih vrst pa so mnogo bolj trdno zgrajeni, tako da so jih dolgo smatrali sploh za nerazrušljive. Značilno je pri tem razpadanju atomov tudi to, da drobci razbitega atoma lete z veliko silo na vse strani in da napravijo pravo

kakšne nadnaravne sposobnosti, da lahko vidi stvari, tudi če ima zavezane oči. Tembolj pa je prepričan o tem, da »gleda« ta dečko s čelom. On smatra, da sijejo skozi mladeničevo čelo neki kratkovalovni žarki in nato učinkujejo na oni del možgan, ki dojemata svetlobne pojave. Dokaz za to bi bil morda ta, da dečko ničesar več ne vidi, če mu poleg oči zavežejo tudi čelo. To je vse, kar je mogel dr. Reynold ugotoviti pri svojih poizkusih s tem čudnim fantom. Se vedno pa je ostala nerešena uganka, kaj je vzrok, da lobanja propuščata nekatere vrste žarkov, kakršni naj bi bili ravno ti, ki na ta tajinstven način zamenjujejo oči. Nobenega zadovoljivega odgovora pa zdravnik Reynold tudi še ni našel na vprašanje, odkod ta trinajstletni Kalifornijčan naenkrat razume, gladko govori, piše in bere po perzijsko.

stare in mlade, resne in razigrane. Razne komedije, plesišča s prvovrstnimi jazz, rujno vince iz najrazličnejših koncev naše vinogradov bogate domovine, tobogan, vrtljak, avtomod za nadebudne šoferje kandidatne in še mnogokaj bo za vas skušnjava, ki ji ne boste mogli odoleti.

Dokaze požrtvovalnega truda naših mizarjev pri izdelovanju najmodernejšega in hkratu najprejnejšega pohištva kvalitetenje dela pri najnižjih cenah, bomo spet občudovali na razstavi stanovanjske opreme na velesjemu od 5. do 14. junija. Pri ocenjevanju vseh teh prvovrstnih izdelkov moramo napolniti s pohvalo priznati, da naši mizarji moštri delajo prave čudeže, ko nam najboljše in tudi najmodernejšo blago nudijo po tako nizki ceni, da si naše skromno meščanstvo in uradništvo brez občutnejših žrtev lahko omisli tako pohištvo, kakršno drugje celo premožnejši krogi smatrajo za nedosegljivi luksus. Na velesjemski razstavi stanovanjske opreme, ki so za njo najsolidnejši mizarji z vseh strani banovine rezervirali okrog 1500 m² prostora, da bo doslej največja razstava pohištva v državi, bomo poleg viškov stanovanjske kulture seveda imeli tudi ogromno izbiro praktičnega, zato pa vendar lepega in moderne pohištva po najnižjih cenah. Ze danes pa moramo opozoriti tudi na odlične in res vzorne izdelke naših tapetnikov, ki so za razstavo pripravili vsestranska presenečenja tako glede najmodernejših oblik, kakor glede solidnega dela in neverjetno nizkih cen.

Po porabi papirja se meri višina kulture, zato smo pa upravičeno ponosni na svojo veliko papirno industrijo in na najraznovrstnejše tovarniške in obrtne izdelke iz papirja in lepenke, kar bo nazorno prikazano na spomladanskem ljubljanskem velesjemu od 5. do 14. junija. Naše vodilne tvrdke razstavijo poleg papirja tudi razno lepenko, odlične kartonažne, galanterijske in knjigoveške izdelke, seveda pa tudi najrazličnejše pisarniške in šolske potrebščine.

Vozne olajšave za ljubljanski velesjem od 5. do 14. junija nudi potnikom železniška uprava, Aeroput in brodarstva. Z rumeno izkaznico, ki jo za 2 Din dobite pri postajni blagajni, kupite celo vozno karto do Ljubljane, kjer vam velesjemska uprava potrdi v to izkaznico obisk, naker se morete brezplačno vrniti domov. Za dopotovanje v Ljubljano velja ta olajšava od 31. maja do 14. junija, za povratek od 5. do 19. junija vključno. Aeroput je dovolil 10% popust na vseh svojih progah na podlagi velesjemске legitimacije. Prevoz priljage do 15 kg je brezplačen. Parobrodna društva so dovolila popust, ki sestoji v tem, da se lahko s karto III. razreda vozite v II. razredu, s karto II. razreda pa v I. razredu. Ta popust velja že od 20. maja do 14. junija, a za povratek od 5. do 20. junija.

Obvestila

Pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske ima stalne redne pevске vaje in sicer ob torkih in četrtkih. Drevi ob 20 je vaja za mešani zbor.

Prihodnji vokalni koncert bo v petek, dne 4. t. m. ob 20 v frančiškanskih dvorani. Ta večer se predstavi našemu koncertnemu občinstvu novo komorno združenje in sicer Prelovec pevski kvintet. Mladi pevci, ki sestavljajo ta kvintet, so si izbrali za svoj prvi nastop iz umetne zborovske literature dela Forsterja, Juvanača, Hajdriha in Prelovca, iz bogatega narodnega zaklada na pojo posni v prireditvi Prelovca, Deva, Marolta in Bučarja. Trije člani kvinteta, ki študirajo solopetje na drž. konservatoriju nastopijo tudi solistično s spremljevanjem klavirja, kar oskrbi konservatorist Zupančič Darko. Kvintet vadi skladatelj Zorko Prelovec. Ker so ome sdežem zelo nizko od 6 do 15 Din, stojišča pa je po 3 Din, opozarjamo vse prijatelje petja na prvi koncertni nastop Prelovecovega pevskega kvinteta. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

Javna produkcija šole Glasbene Matice ljubljanske, prva ob sklope letošnjega šolskega leta, bo drevi ob 18.15 v veliki filharmonični dvorani. Na sporedu je 24 točk, ki jih izvaja okrog 30 gojenec klavirskega in violinskega oddelka. Spored stane 3 Din in velja kot vstopnica.

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in največjem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev.

Programi Radio Ljubljana

Torek, 1. junija: 12. Operni odlomki (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13. Cns, spored, obvestila — 13.15 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Vreme, borza — 19 Cns, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Zbavniki zvočni tednik 20 Harmonika (plošče) — 20.10 Sanaelja bratskih skladnic (g. Rudolf Smerun) — 20.30 IV. ura francoske moderne klavirske glasbe predava in izvaja na klavirju g. L. M. Škerjanc — 21.30 Koncert mandolin (plošče) — 22 Cns, vreme, poročila, spored — 22.15 Lahka glasba Radijski orkester.

Ljubezen, ki ubija

Policija je stala pred eno tistih ugank, pri katerih domišljija odpove. Ni bilo verjetno, da bi morilec zaradi navadne tatvine tako pomnožil svoje opreze zvijače. Navadnega trgovca ali bogatina ne bo nihče izvabljal v tako zamotano past samo zaradi nekaj bornih cunj po tisoč frankov ali zaradi žepne ure.

Ali je bilo to maščevanje?

Brskali so po zasebnem življenju mojega očeta in so odkrili, da je imel nekaj tistih nerenskih prepivov in nasprotnikov, kot so po navadi med sošolci in sploh ljudmi, ki žive v istem času. Govorili so tudi o nekem nedovoljenem razmerju z neko poročeno žensko, a tista zadeva je bila že dolgo vrsto let pretrgana in če bi bil mož tiste ženske kaj slutil, zakaj bi neki čakal na maščevanje tako dolgo, da se pregrešna zveza pretrga?

Vrhu vsega pa mož tiste ženske, človek pri petdesetih letih, ki je bil udeležen pri raznih velikih tovarniških podjetjih. Ni pa bil človek takega značaja, da bi se za te vrste prevaro maščeval z zločinom. Bil je slaboten povprečen Parižan, kar nikakor ni odgovarjalo popisu navideznega Rachdala.

Morda pa se je ona sama hotela maščevati za staro prevaro in sramoto, v katero ju je pripravil moj oče? V zmedbi svojih misli in iskanja sem prišel na vse mogoče stvari. Iskal sem in sem spoznal tisto žensko. Ko sem jo

videl, me je bilo sram, da sem jo samo za hip sumničil. Da bi bila ta žena z modrimi očmi, ki so me ljubeznivo gledale, in s postarnim licem zmožna česa takega?

Ne.

Ali je imela sodnija, ki v takih stvareh ne pozna obzirnosti mehko in človeških čustev, tudi take sumnje ali še kake druge?

Če je bilo res, se je vendar domišljija pri raziskovanju vedno in vedno spodtaknila in obstala na neki nerazdužljivi in nerazumljivi točki: kako bitje je neki ta tajinstveni Rochdale, o čigar bivanju na svetu so vedeli samo toliko, da je bil od sedmih zvečer včeraj do danes do dveh popoldne v hotelu Imperialu. Potem je izginil kakor skrivnostno bitje, ki ga je ustvarila domišljija, ne da bi ostala niti najmanjša sled za njim. Niti stopinje! Prišel je od nekod, drugi ljudje so z njim govorili. Vedeli so, kje je prebil noč in jutro pred zločinom. Dopršil je svoj morilski posel in potem nič več.

Ves Pariz se je razburjal zaradi te zadeve. Pozneje, ko sem hotel zbrati vse časopise, ki so pisali o njem, sem doagal, da so poročevalci govorili in ugrabili o tem vsako jutro, celih šest tednov. Šele potem je ta usodni oddelek počasi izginjal iz listov, kakor je izginil iz misli bralcev spomin na to grozno dogodbo in kakor se je oddaljevala skrb za to zadevo iz misli policijskih preiskovalcev.

Zivljenje se je nadaljevalo in valilo to izgubljeno stvar na svojih valovih, ki odnašajo vse s seboj.

Da. Kaj pa jaz, sin umorjenčev?

Kako naj pozabim na pripovedovanje stare žene, ki je napolnilo mojo malo otroško sobo s tako silno žalostjo in bolestjo? Kako naj ne vidim dan za dnem bledega lica umorjenčevega, njegovih napol odprtih ust, zatisjenih z jermenom, ki je stiskal čeljust k čeljusti, okrvavljenega platna, zavozlanega okrog njegovega čela: Kako naj bi prisegel: maščeval te bom, ubogi mrtvec. Ubogi mrtvec!

Odkar sem bral »Hamleta«, sem bil ves iz sebe, ker sem videl, da knjiga govori o izmišljeni zgodbi, ki sem jo jaz v resnici doživel.

Oh, če bi se vrnil duh mojega očeta in mi pripovedoval z ustinicami, ki ne dihaajo, grozodejstvo, ki ga je ubilo, ali bi se jaz obotavljal za trenutek?

Nel sem zakričal.

In potem, ko sem vse vedel, potem sem se obotavljal kakor morilec, vendar manj kot on, preden si je drznil izvršiti strašno dejanje.

IV.

Dejanja, ki so sledila. Spominjam se jih prav natančno. Bili so to majhni, neznatni dogodki.

1864 je oče umrl. 1866 se je mati poročila z gospodom Jacquesom Termondom. Med tema dvema dogodkoma je doba, ki mi zato ni ušla iz spomina, ker je edina, v kateri se je moja mati bavila z menoj, posebno s posebno pažnjo. Pred očetovim umorom me je vzgajal in vodil on, po drugi materini poroki pa nihče.

Zapustili smo stanovanje v ulici Tronchet,

ki nas je preveč spominjalo na temno žalostno in smo se nastanili v majhnem hotelu na cesti Satour. Majhen vrt je obdajal hišo. Videti je bil večji, kot pa je bil v resnici, ker so drugi vrtovi zeleneli vse okrog njegove ograje. To stanovanje je imelo neke vrste dvorano. Najbrž je služila prejšnjemu lastniku, ki je bil slikar, za delavnico. Iz nje je mati napravila stanovanjsko sobo zase in jo uredila čisto po svojem okusu.

To je bilo njeno pribežališče po nesreči. Radevoljna samotna, v katero se je hotela zapreti. Ni sprejemala nikogar razen prav maledga števila prijateljev, med katerimi je bil tudi gospod Termand. Zato se je začela prav kmalu kitiiti in krasiti sebe in vse stvari, ki so bile okrog nje, z nežnim okusom, ki ji je bil lasten.

Bila je glasna izredne lepote, drobna in bleda, z dolgimi lasmi, ki so padali do tal, kadar se je zjutraj vpricho mene česala. Morda je bila tako lepa zato, ker je po njenih žilah teklo nekaj kapljic grške krvi. Ded njene matere je bil Grk, ki je prišel iz Vzhoda v Marseille, ko so se Jonski otoki priklopili Franciji. Mnogokrat sem se pozneje spominjal na čudno nasprotje med tako redko in drobno lepoto ter med rejenim širokoplečim očetom in menoj. Morda je bilo to nasprotje vzrok mnogim nepopravljivim nesporazumljenjem.

A tisti čas nisem mislil na to. Prenašal sem milino tega dražestnega bitja, ki mi je govorilo: »Moj sin!«